

УДК 631.56:633

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕНТАЛЬПІЇ У ПРОЦЕСІ ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНОВОЇ МАСИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ОХОЛОДЖЕННЯ

Ялпачик В.Ф., д.т.н.,

Кюрчев С.В., к.т.н.,

Верхоланцева В.О., к.т.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Тел. (0619) 42-13-06

Анотація – в статті розглянуто ентальпію у процесі зберігання зернової маси, а також представлені зміни ентальпії відносно вологовмісткості за допомогою іd-діаграми Рамзіна-Мольєра. Наведені розподіли теоретичного та експериментального значення ентальпії по двом експериментальним зерносховищам, у яких підтримували певну температуру із застосуванням охолодження.

Ключові слова – зернова маса, процес, повітря, ентальпія, вологовмісткість, зерносховище, зберігання.

Постановка проблеми. Зміни ентальпії, що відбуваються при хімічній реакції або фазовому перетворенні, можуть варіювати в залежності від температури, тиску і фізичного стану речовин, що беруть участь у даному процесі. Крім того, зміни ентальпії залежать від кількості цих речовин. Тому прийнято характеризувати кожен конкретний процес стандартною зміною молярної ентальпії, або коротше-стандартної молярної ентальпії.

Стандартна молярна ентальпія реакції це зміна ентальпії при стандартних умовах в розрахунку на моль реакції, тобто відповідно до того, як вона описується стехіометричним (збалансованим) хімічним рівнянням. В якості стандартних умов зазвичай приймаються температура 298 К і тиск 1 атм. Передбачається, що за цих умов кожен з реагентів і продуктів знаходиться в своєму стандартному (нормальному) фізичному стані.

Частина внутрішньої енергії завжди залишається в речовині і підтримує його молекулярну структуру. Частина кінетичної енергії речовини недоступна, коли його температура наближається до температури навколишнього середовища. Отже, ентальпія - це кількість енергії, яка доступна для перетворення в теплоту при певній температурі і тиску.

Аналіз останніх досліджень. Проблемою зберігання зерна займалися багато вітчизняних і зарубіжних дослідників. Аналіз

розроблених ними способів зберігання, в тому числі застосування рециркуляції зернових сумішей з різним співвідношенням сухого і вологого зерна, показує широкую спрямованість виконаних досліджень, але потребує більш детальнішого дослідження, тому проблема залишається актуальною і в даний час. Вирішити це завдання успішно можна тільки із застосуванням відповідних методів підготовки продукту та закладання і збереження їх у необхідних умовах. [4, 5, 6].

Постановка завдання. Метою даної роботи є дослідження ентальпії у процесі зберігання із застосуванням охолодження.

Основна частина. Знаходження параметрів вологого повітря і розрахунку процесів тепло- і масообміну значно полегшуються при використанні *id* діаграми, яка вперше була запропонована проф. Л.К. Рамзіним.

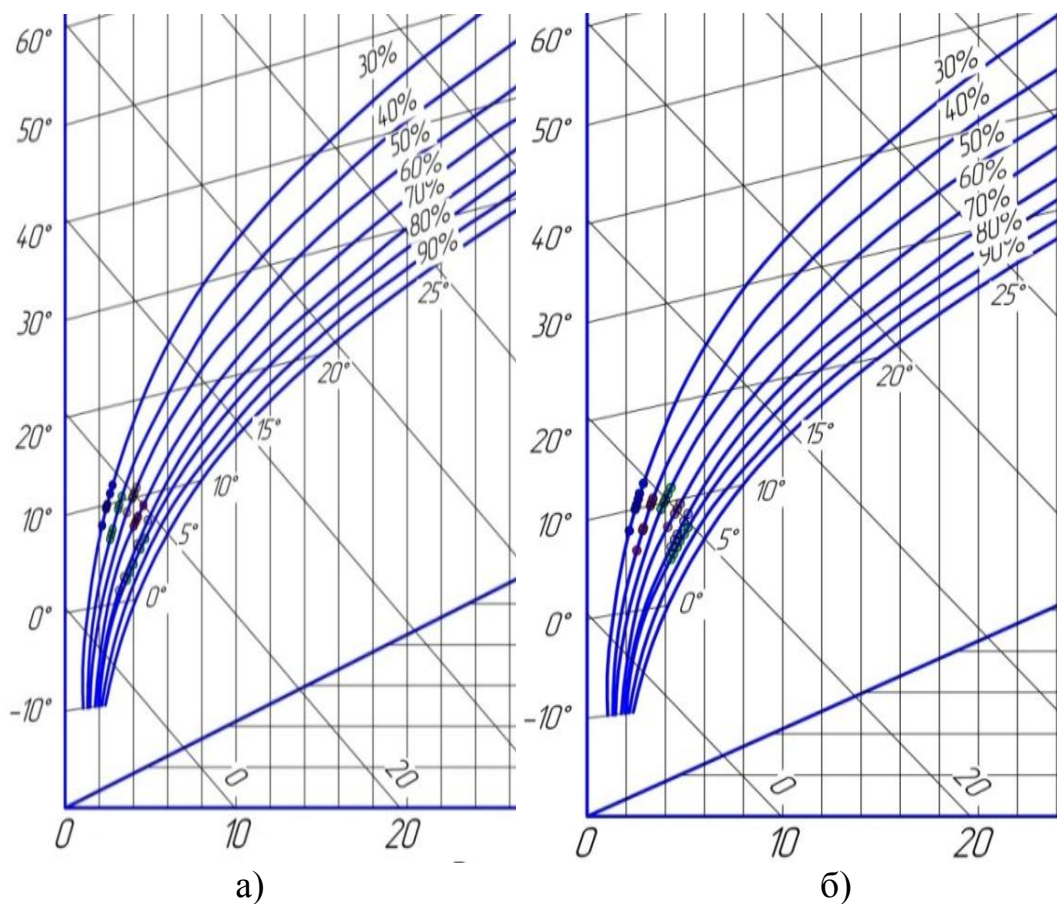

Рис. 1. *id* діаграма Рамзіна - Мольєра для реалізації процесу зберігання зернової продукції у досліджуваних зерносховищах: а) - для першого зерносховища; б) - для другого зерносховища.

При побудові діаграми в основу покладено два параметри: вологомісткість і ентальпія. За *id* діаграмою, знаючи два будь-яких параметри можна визначити всі інші параметри вологого повітря. Будь-яка точка в *id* діаграмі позначає цілком певний фізичний стан повітря, а зміна цього стану зображується лінією процесу [1,2].

У процесі охолодження повітря у повітроохолоджувачі при $d = \text{const}$ підвищується його відносна вологовмісткість і при певній температурі, яка дорівнює температурі точки роси, повітря стає насиченим. При подальшому охолодженні повітря буде відбуватися конденсація водяної пари з нього і відповідно, осушення повітря.

Повітря може охолоджуватися і за рахунок безпосереднього випаровування з нього води, що має більш низьку температуру. Якщо теплота, необхідна для випаровування води, береться тільки з навколишнього повітря, то вологовмісткість його збільшиться, а температура знизиться [3,4,5,6].

Також *id* діаграма вологого повітря широко застосовується для розрахунків параметрів кондиціонування повітря, під якими розуміють сукупність засобів і способів впливу на температуру і вологість повітря [1,11,12,13].

За допомогою рис. 1 ми можемо бачити одразу температуру, вологість повітря, ентальпію та вологовміст.

Завдяки діаграмі можливо спостерігати та робити висновки стосовно того, як змінюється ентальпія і вологовміст у залежності від температури та вологості повітря.

А вологість повітря змінюється у залежності від пори року, а конкретніше від місяця року, тому нами представлені точки на шести лініях (шість місяців проведення дослідів) у залежності від вологості повітря.

Експериментальні дослідження засвідчили зміни ентальпії рис. 1 і 2, які відбувалися на протязі терміну збереження у різних зерносховищах, де підтримували різні температури в діапазоні від $0 - 7^{\circ}\text{C}$ та від $7 - 14^{\circ}\text{C}$.

Для кожного місяця брали по 6 точок, тобто перевірку проводили через кожні 5 днів. За допомогою графічного зображення можливо спостерігати, як теоретичні дані відхиляються від експериментальних, а сама похибка не перевищує 4 %, що є доказом адекватності моделі.

Ґрунтуючись на результатах теоретичного аналізу розробленого обладнання, було побудовано математичну модель тепло- масообміну зернової маси в процесі її зберігання у розробленому зерносховищі, що дає змогу, враховуючи якісні параметри холодоагенту, отримати апіорні залежності основних показників досліджуваної системи [1,7,8].

Взявши за основу теоретичні залежності, було здійснено експериментальні випробування та, за допомогою розробленого комплексу вимірювального оснащення, отримано розрахункові дані ентальпії оброблюваної сировини в досліджуваних зерносховищах.

Рис. 2. Розподіл теоретичного та експериментального значення ентальпії у першому зерносховищі.

Рис. 3. Розподіл теоретичного та експериментального значення ентальпії у другому зерносховищі.

Для порівняльного аналізу теоретичної моделі процесу охолодження при зберіганні зернової маси, побудовано експериментальні та теоретичні графіки розподілу основних параметрів досліджуваної системи розбіжність між якими становить 5,9...9,13% [1,9].

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що для зерносховища №1 (у якому температура знаходилась у діапазоні від

0-7 °С) та для зерносховища №2 (температура якого знаходилась у діапазоні від 7 – 14 °С) спостерігається зменшення ентальпії у кінці зберігання, та підвищення вологовмісту. А якщо розглядати по двох зерносховищах, то у першому більш помітно змінюється ентальпія і вологовміст [1].

Література:

1. *Верхоланцева В.О.* Обґрунтування режимних параметрів охолодження зернової сировини у процесі зберігання: дис. кандидата техн. наук : 05.18.12 / Верхоланцевої Валентини Олександрівни. – Вінниця, 2016. – 200 с.

2. *Вобликов Е.М.* Технология хранения зерна /Е.М. Вобликов. Учебн.для вузов. Под ред. Е.М. Вобликова. – СПб.: Издательство «Лань»,2003. – 448с.

3. Системи та засоби захисту зернових запасів: навч. посібник / Чурсінов Ю.О, Черних С.А., Кошулько В.С. – Дніпропетровськ: ДДАУ, 2009. –313 с.

4. *Кутателадзе С.С.* Основы теории теплообмена. / С.С. Кутателадзе – М.: Атомиздат, 1979. – 415с.

5. *Лыков А.В.* Теория теплопроводности / Лыков А.В. – М.: Высшая школа, 1967. – 595 с.

6. *Ялпачик В.Ф.* Планування експериментальних досліджень процесу охолодження зерна / В.Ф. Ялпачик, М.І. Стручаєв, В.О. Верхоланцева // Праці Таврійського державного агротехнологічного університету. – Мелітополь: ТДАТУ, 2015. – Вип. 15, Т.1. – С. 3 – 8..

7. *Тихонов Н.И.* Хранение зерна [Текст] : учеб. пособие / Н.И. Тихонов, А.М. Беляков; ФГОУ ДПОС «ВИПККА», Каф. инновац. технологий. – Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2006. – 108 с.

8. *Агрономов Е.А.* Хранение зерна. / Е.А. Агрономов М.: Л Пищепромиздат, 1935. – 222с.

9. Карасюк И.М. Справочник по зерновым культурам. – К.: Урожай, 1991. – 319 с.

10. *Скалецька Л.В.* Технологія зберігання і переробки продукції рослинництва. Практикум :Навчальний посібник / Л.В. Скалецька, Т.М. Духовська, А.М. Сеньков. – К.: Вища школа, 1994. – 303с.: ил.

11. *Гинзбург А.С.* Теплофизические характеристики пищевых продуктов. Справочник / [Гинзбург А.С., Громов М.А., Красовская Г. И.]– М.: Агропромиздат, 1990. – 287 с.

12. *Бондарев В.А.* Теплотехника / В.А. Бондарев, А.Е. Процкий, Р.Н. Гринкевич – изд.2-е, испр. и доп. Минск, “Вышэйш школа”,1976.

13. *Чижигов А.Г.* Теплофизические характеристики семян пшеницы / А.Г. Чижигов, В.Ф. Кабанов // Механизация и электрификация социалистического сельского хозяйства. – 1976. – № 11. – С. 18 – 20.

ИССЛЕДОВАНИЕ ЭНТАЛЬПИИ В ПРОЦЕССЕ ХРАНЕНИЯ ЗЕРНОВОЙ МАССЫ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ОХЛАЖДЕНИЯ

Ялпачик В.Ф., Кюрчев С.В., Верхоланцева В.А.

Аннотация - в статье рассмотрена энтальпия в процессе хранения зерновой массы, а также представлены изменения энтальпии относительно влагосодержания с помощью id диаграммы Рамзина-Мольера. Приведены распределения теоретического и экспериментального значения энтальпии по двум экспериментальным зернохранилищам, в которых поддерживали определенную температуру с применением охлаждения.

RESEARCH ENTHALPY DURING STORAGE OF GRAIN MASS WITH COOLING

V. Yalpachik, S. Kuirchev, V. Verkholantseva

Summary

The article deals enthalpy during storage of grain mass and enthalpy changes are relatively volohovmistkisty using id diagrams Ramzin-Moliere. These distributions theoretical and experimental values of enthalpy on two experimental silos, which maintained a certain temperature using cooling.